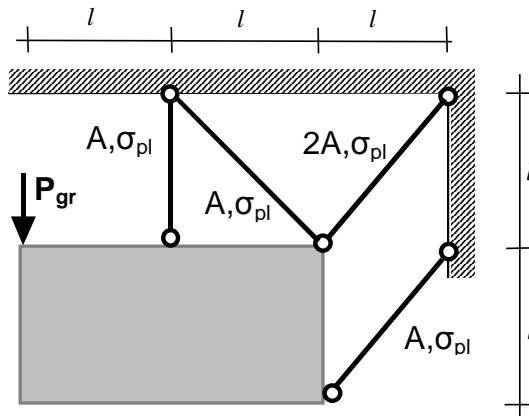

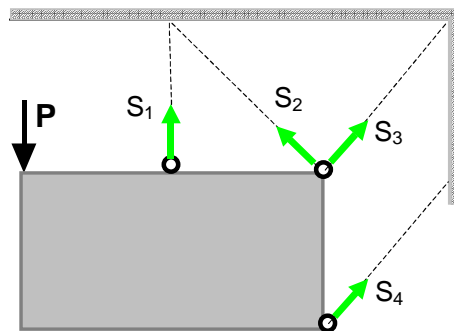
Przykład 1.9. Wyznaczanie obciążenia granicznego metodą kinematyczną

Analizując równowagę układu w stanie granicznym wyznaczyć obciążenie graniczne dla zadanych wartości przekrojów prętów A [m^2] i naprężeń plastycznych σ_{pl} [N/m^2].

Rozwiązanie

Otrzymany po uwolnieniu od więzów układ sił przedstawia poniższy rysunek

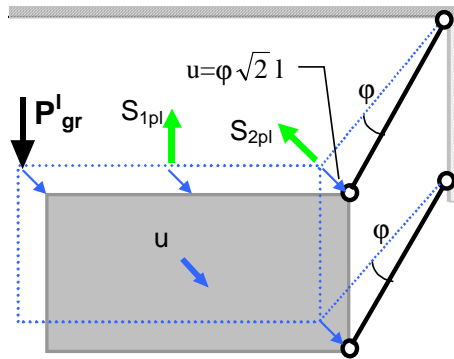

Układ jest jednokrotnie statycznie niewyznaczalny, co dla powstania mechanizmu o jednym stopniu swobody oznacza konieczność uplastycznienia dwóch prętów. Jest 6 możliwości wyboru dwu spośród czterech prętów (jest to ilość kombinacji 2-elementowych bez powtórzeń ze zbioru 4-elementowego). Dla ułatwienia możemy te przypadki zapisać w tabelce:

	pręt 1	pręt 2	pręt 3	pręt 4
I	*	*		
II	*		*	
III	*			*
IV		*		*
V		*	*	
VI			*	*

Rozważmy kolejne schematy zniszczenia. W każdym schemacie ustalimy rodzaj mechanizmu, jaki powstał po uplastycznieniu 2 prętów, kierunki wywołanych obciążeniem przemieszczeń i wynikające z tego zwroty sił (siła skierowana jest przeciwnie do przemieszczenia końca pręta).

I schemat zniszczenia – uplastycznienie prętów 1 i 2

Jedyny dopuszczalny ruch wynika z obrotu prętów 3 i 4 wokół ich punktów podparcia. Powoduje to przesunięcie równoległe tarczy w wektor u .

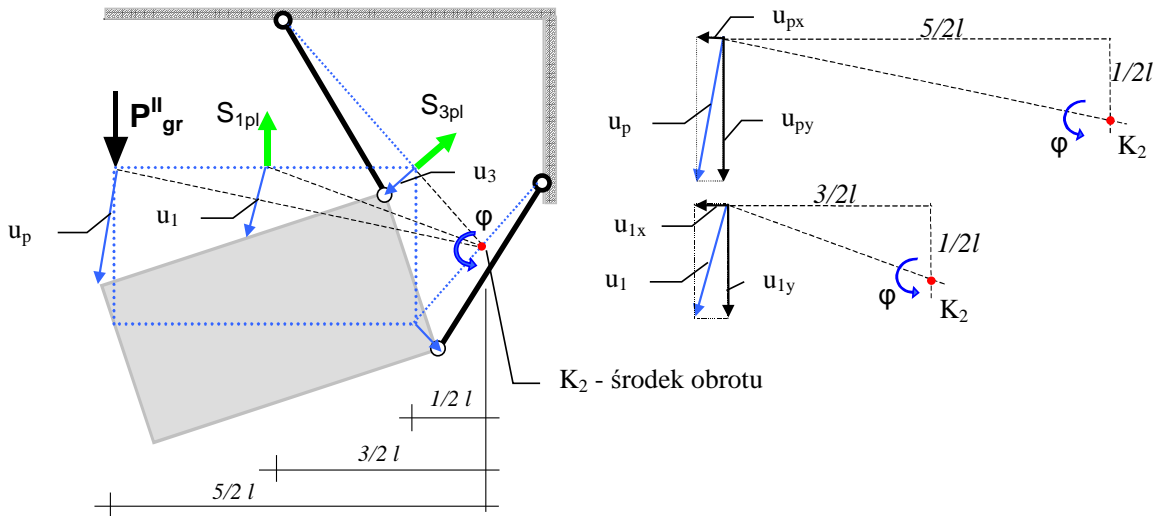
Zapisujemy zasadę pracy wirtualnej

$$P_{gr}^I u \frac{1}{\sqrt{2}} - S_{1pl} u \frac{1}{\sqrt{2}} - S_{2pl} u = 0$$

i po podstawieniu nośności prętów $S_{1pl} = A \sigma_{pl}$, $S_{2pl} = A \sigma_{pl}$ obliczamy, że dla $u \neq 0$

$$P_{gr}^I = (1 + \sqrt{2}) A \sigma_{pl} = 2.414 A \sigma_{pl}$$

II schemat zniszczenia – uplastycznienie prętów 1 i 3

W powstałym mechanizmie tarcza obraca się wokół chwilowego środka obrotu w punkcie K_2 . Równanie pracy wirtualnej

$$P_{gr}^{II} u_{py} - S_{1pl} u_{1y} - S_{3pl} u_3 = 0$$

po podstawieniu zależności

$$S_{1pl} = A \sigma_{pl}, S_{3pl} = 2A \sigma_{pl}$$

$$u_{py} = \phi \frac{5}{2} l \quad u_{1y} = \phi \frac{3}{2} l \quad u_3 = \phi \frac{\sqrt{2}}{2} l$$

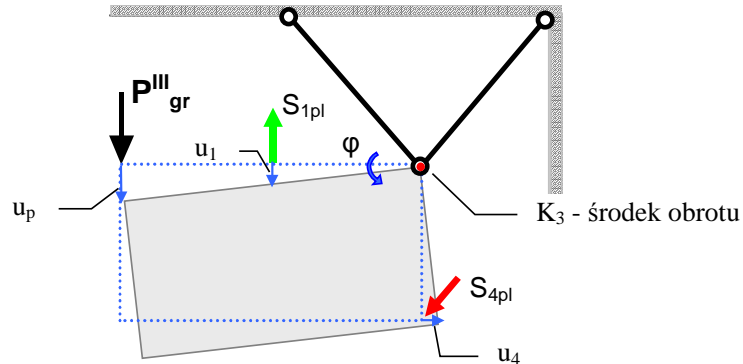
sprowadza się do równania

$$P_{gr}^{II} \frac{5}{2} \phi l - A \sigma_{pl} \frac{3}{2} \phi l - 2A \sigma_{pl} \frac{\sqrt{2}}{2} \phi l = 0,$$

z którego obliczamy dla $\varphi \neq 0$

$$P_{gr}^{II} = \frac{3 + 2\sqrt{2}}{5} A\sigma_{pl} = 1.166 A\sigma_{pl}$$

III schemat zniszczenia – uplastycznienie prętów 1 i 4

Kinematycznie dopuszczalny obrót powoduje ścisnienie pręta 4. Zatem uplastycznienie tego pręta nastąpi na skutek ścisnienia (na rysunku zaznaczono to dla zwrócenia uwagi kolorem czerwonym).

Zasada pracy wirtualnej

$$P_{gr}^{III} u_p - S_{1pl} u_1 - S_{4pl} u_4 \frac{1}{\sqrt{2}} = 0$$

po podstawieniu zależności

$$S_{1pl} = A \sigma_{pl}, S_{4pl} = A \sigma_{pl}$$

$$u_p = \varphi 2l \quad u_1 = \varphi l \quad u_4 = \varphi l$$

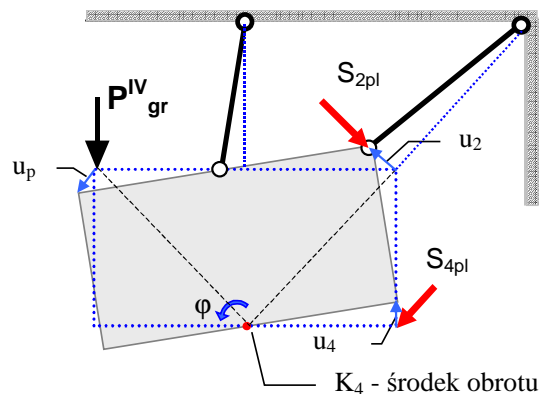
daje równanie

$$P_{gr}^{III} \varphi 2l - S_{1pl} \varphi l - S_{4pl} \varphi \frac{\sqrt{2}}{2} l = 0,$$

z którego obliczamy graniczne obciążenie dla tego schematu

$$P_{gr}^{III} = \left(\frac{1}{2} + \frac{\sqrt{2}}{4} \right) A\sigma_{pl} = 0.854 A\sigma_{pl}.$$

IV schemat zniszczenia – uplastycznienie prętów 2 i 4

Równanie pracy sił na wirtualnych przemieszczeniach ma postać

$$P_{gr}^{IV} u_p \frac{1}{\sqrt{2}} - S_{2pl} u_2 - S_{4pl} u_4 \frac{1}{\sqrt{2}} = 0,$$

która po podstawieniu

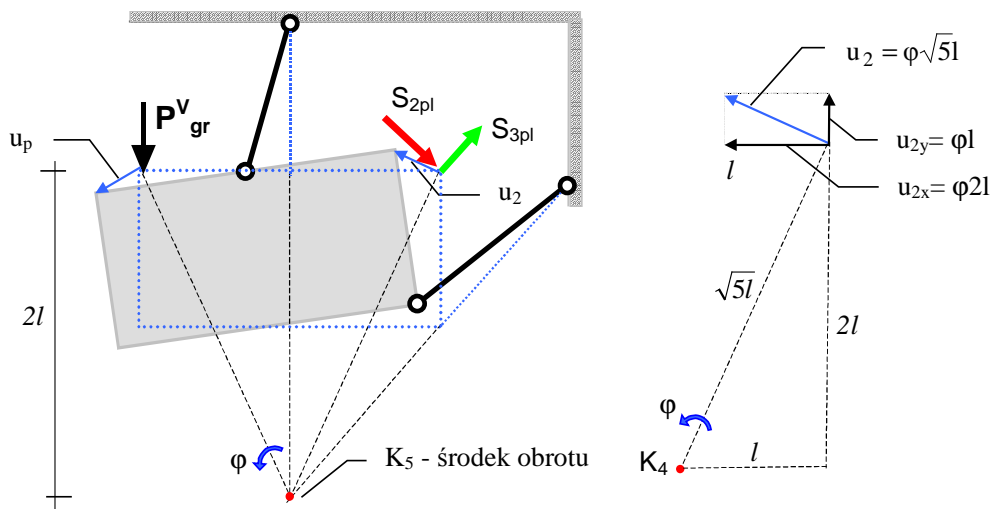
$$S_{1pl} = A \sigma_{pl}, S_{4pl} = A \sigma_{pl}$$

$$u_p = \varphi \sqrt{2}l \quad u_2 = \varphi \sqrt{2}l \quad u_4 = \varphi l$$

pozwała obliczyć obciążenie graniczne

$$P_{gr}^{IV} = \frac{3\sqrt{2}}{2} A \sigma_{pl} = 2.121 A \sigma_{pl}.$$

V schemat zniszczenia – uplastycznienie prętów 2 i 3

Po ustaleniu dopuszczalnych przemieszczeń zapisujemy równanie pracy wirtualnej

$$P_{gr}^V u_p \frac{1}{\sqrt{5}} - S_{2pl} \left(\frac{1}{\sqrt{2}} u_{2x} + \frac{1}{\sqrt{2}} u_{2y} \right) - S_{3pl} \left(\frac{1}{\sqrt{2}} u_{2x} - \frac{1}{\sqrt{2}} u_{2y} \right) = 0,$$

które po podstawieniu związków

$$S_{2pl} = A \sigma_{pl}, S_{3pl} = 2A \sigma_{pl}$$

$$u_p = \varphi \sqrt{5}l \quad u_2 = \varphi \sqrt{5}l \quad u_{2x} = \frac{2}{\sqrt{5}} u_2 = 2\varphi l \quad u_{2y} = \frac{1}{\sqrt{5}} u_2 = \varphi l$$

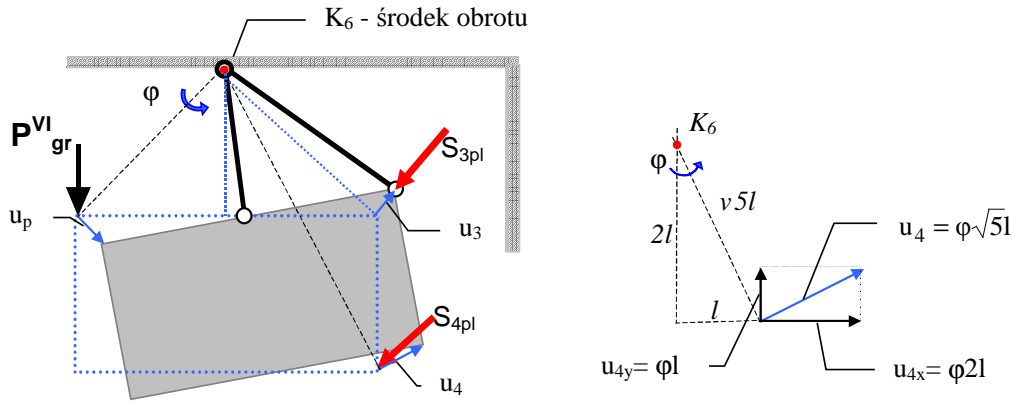
daje równanie

$$P_{gr}^V \varphi l - A \sigma_{pl} \left(\frac{2}{\sqrt{2}} + \frac{1}{\sqrt{2}} \right) \varphi l - 2A \sigma_{pl} \left(\frac{2}{\sqrt{2}} - \frac{1}{\sqrt{2}} \right) \varphi l = 0,$$

z którego wynika, że

$$P_{gr}^V = \frac{5\sqrt{2}}{2} A \sigma_{pl} = 3.536 A \sigma_{pl}$$

VI schemat zniszczenia – uplastycznienie prętów 3 i 4

Zasada pracy wirtualnej

$$P_{gr}^{VI} u_p \frac{1}{\sqrt{2}} - S_{3pl} u_3 - S_{4pl} \left(\frac{1}{\sqrt{2}} u_{4x} + \frac{1}{\sqrt{2}} u_{4y} \right) = 0$$

po podstawieniu

$$S_{3pl} = 2A \sigma_{pl}, S_{4pl} = A \sigma_{pl}$$

$$u_p = \varphi \sqrt{2}l \quad u_3 = \varphi \sqrt{2}l \quad u_4 = \varphi \sqrt{5}l$$

przyjmuje postać

$$P_{gr}^{VI} \varphi l - 2A \sigma_{pl} \sqrt{2} \varphi l - A \sigma_{pl} \left(\frac{2}{\sqrt{2}} + \frac{1}{\sqrt{2}} \right) \varphi l = 0.$$

Wartość obciążenia granicznego wynosi zatem

$$P_{gr}^{VI} = \frac{7\sqrt{2}}{2} A \sigma_{pl} = 4.950 A \sigma_{pl}$$

Po rozpatrzeniu wszystkich możliwych mechanizmów o 1 stopniu swobody możemy określić nośność graniczną układu. Obciążenie graniczne dla rozważanego układu to wartość **najmniejsza** z uzyskanych dla kolejnych możliwych schematów zniszczenia

$$P_{gr} = \min(P_{gr}^I, P_{gr}^{II}, P_{gr}^{III}, P_{gr}^{IV}, P_{gr}^V, P_{gr}^{VI}) = P_{gr}^{III} = 0.854 A \sigma_{pl}.$$

Oznacza to jednocześnie, że zniszczenia układu nastąpi wg III analizowanego mechanizmu.

Uwaga

Przedstawione pełne rozwiązanie zadania metodą kinematyczną miało na celu pokazanie algorytmu tej metody. Rozwiązanie zadania okazało się dość żmudne, z uwagi na dużą liczbę możliwych mechanizmów zniszczenia. Drogę do celu znacznie skróciłoby sprawdzanie warunku plastyczności dla prętów nieuplastycznionych po każdym wyznaczeniu wartości P_{gr} . co w tym zadaniu pozwoliłoby zakończyć zadanie już po analizie III schematu zniszczenia.